

Elia

Toen het uur van het avondoffer gekomen was, trad de profeet Elia naar voren en zei: Jahwe, God van Abraham, Isaak en Israël, toon heden dat Gij God zijt in Israël en dat ik, uw dienaar, dit alles op uw bevel gedaan heb. Geef antwoord, Jahwe, geef antwoord, opdat dit volk erkent dat Gij, Jahwe, de ware God zijt, en keer zo hun hart weer tot U¹.

Jahwe vroeg hem: Wat doet gij hier, Elia ? »
Hij antwoordde: *Ik heb vurig geijverd voor Jahwe, de God van de legerscharen. De Israëlieten hebben uw verbond met voeten getreden, uw altaren omvergehaald en uw profeten met het zwaard gedood; ik alleen ben overgebleven en nu staan ze ook mij naar het leven».* Toen zei Jahwe tot hem : *Keer terug op uw schreden... Ik behoud Mij in Israël een rest voor².*

Elia

Wie was Elia ? Die had ruim achthonderd jaar voor onze tijdrekening geleefd. Maar eeuwenlang was er van vader op zoon verteld over zijn onverschrokken optreden in de troebele dagen van toen. Enkele van zijn woorden en daden waren geboekstaafd in de geschiedenis van de koningen. In het bijbelboek I Koningen verhalen de hoofdstukken 17 tot 19 en 21 over hem, in 2 Koningen de hoofdstukken 1 en 2. En in de dagen van Jezus verwachtte het joodse volk nog steeds dat er een soort Elia zou komen om de harten van de mensen naar Gods wil te keren vooraleer God zijn wereld oordelend zou bezoeken. Daarom zei Jezus: *Elia zal komen om alles te herstellen. Ik zeg u zelfs : Elia is reeds gekomen* En de leerlingen begrepen dat Hij hun over Johannes de Doper sprak. Elia had het woord gevoerd en gehandeld als in opdracht van God. Zijn sterk bewustzijn, door Hem gezonden te zijn, waait je tegen als je over hem leest. Wat hij zegt is uit naam van God gezegd: *Zo spreekt Jahwe... in wiens dienst ik sta.* En hij zegt dingen waarover volgens het geloof van die dagen alleen God zeggenschap heeft: *Er zal in de volgende jaren geen dauw of regen komen tenzij op mijn woord; Ik ga over u onheil brengen en Ik vaag u weg, of Gij zult niet meer opstaan van het bed waarop gij ligt ; gij zult sterven.* Zo'n dingen zegt Elia tot de hoogste en gewijde gezagdragers van zijn dagen, tot de koningen. Hij constateert dat zij het klare beeld van God, dat uit het verleden vanaf Mozes op de Sinai overgeleverd was, vertroebelden en het hele volk in hun misvatting meesleepten.

Entourage

Koning Achab was gehuwd met Izebel, een prinses uit Fenicië — het huidige Libanon. In Fenicië verwachtte men vruchtbaarheid en welzijn voor mens, dier en land van Baal, een god die niet méér macht en zeggenschap had dan over

¹ 2 Koningen 18: 36-37.

² 2 Kon. 19: 13-15.18.

seizoenen, storm, regen en dauw. Maar het Israëlitische volk ging de weg op van verering van Baal als god. Het volgde de propagandisten en profeten van Baal, die Izebel, de vreemde koningin, had meegebracht.

Zo werd de godsdienst van Baal weer nieuw leven ingeblazen, het was de religie van de oorspronkelijke inwoners van Palestina die nog tussen de Israëlieten woonden. Jahwe werd verlaten. Hij die zijn volk uit Egypte had geleid en die dit land aan de Israëlitische families in bezit had gegeven. Anderen vermengden beide godsdiensten : zij vereerden Jahwe als was Hij een god die niet méér was en niet méér gaf dan vruchtbaarheid ; het beeld van een jonge stier maakten zij tot zijn symbool. Koning Achab liet betijen. Zo bleef hij bevriend met het buurland Fenicië, gaf meteen zijn vrouw haar zin, duldde tegelijk de godsdienstige gewoonten van de oudste bevolking van Kanaan en kwam ook nog tegemoet aan de welvaartsverwachtingen van de Israëlieten.

Tegenstroom

Elia nu behoorde tot een groep rechtzinnige Jahwe-gelovigen die stroomopwaarts dachten. Niet alleen stonden zij kritisch ten overstaan van de godsdienstige ontaarding van hun medeburgers, maar zij grepen ook terug naar het meest waardevolle van de Jahwe-verering van hun voorvaderen bij de Sinäi. Die Jahwe zal door Elia, hun voorman en woordvoerder, weer in het midden van zijn volk geplaatst worden en voor zijn tijd weer actueel zijn. Zonder vrees voor weerwraak of vergelding treedt Elia op de koning toe ; *Alleen Jahwe kan hier droogte, dauw of regen geven; U en het hele koningshuis storten ons volk in het ongeluk, want u hebt de geboden van Jahwe overtreden en de Baals nagelopen.* En tot Achazja, de opvolger van Achab: *Is er soms geen God in Israël, dat gij Baal-Zebub, de god van de stad Ekron, erkent?*

De 400 priesters

Eens heeft hij de koning, de koningin, de vierhonderd predikers van het koninklijk hof en de hele baalsgezinde volk op de berg Karmel uitgenodigd om getuigen te zijn van de tekenen van Jahwe's helpende nabijheid en van de onmacht van Baal. Schenk klare wijn! *Hoe lang blijft u nog op twee gedachten hinken ? Als Jahwe God is, volgt Hem dan ; is het Baal, volgt dan Baal.* Zo ijverde Elia voor het eerste gebod: Gij zult geen andere goden hebben, ten koste van Mij.

Hij was ook voorvechter van de andere geboden, van het geluk dat mensen voor elkaar maken wanneer zij persoon en bezit van hun naaste eerbiedigen. Aan de tuinen van koning Achabs zomerpaleis paalde de wijngaard van Nabot; het was zijn erfgoed. Omdat Nabot dat niet zo maar wilde afstaan aan de koning, liep Achab te treuren en te prullen. Maar omgepraat door zijn vrouw Izebel, liet hij oogluikend toe dat Nabot op leugenachtige manier beschuldigd werd en op diplomatische manier vermoord. Toen dan de koning zijn ogen kwam verlustigen aan zijn nieuwe, geconfiscerde aanwinst, trad Elia hem tegemoet. *Komt gij na een moord het erfgoed in bezit nemen ?... U hebt zich laten gebruiken voor wat Jahwe mishaaft!*

Het is wellicht onnodig te zeggen dat Elia heel wat tegenkanting en vervolging had te verduren. Toen het hem te machtig werd, bad hij: *Het wordt mij te*

veel, Jahwe, laat mij sterven. Hij ging op pelgrimstocht naar de Sinaï en zocht troost bij de aloude God van het verbond. Maar die zond hem weer naar de mensen opdat Elia zijn God boven alle vertroebeling uit zou heffen. Een klein deel van zijn volk, een rest, zou aan Jahwe blijven toebehoren. Dat was de enige troost die God hem gaf.

B. Van Outryve